

spelling skills. A fun way schools are helping students practice their weekly spelling lists is by having them visit the website (or app) **Vocabulary Spelling City**. Students can go to this site or app and practice their words by taking practice tests and playing a variety of spelling games. Here are a few more activities to help students practice their spelling words.

Spelling stairs. Have students write their spelling word one letter at a time like the example below.

S
Si
Sig
Sigh
Sight

Roll the dice. Have students write their spelling word once in pencil. Then they must roll a die to determine how many times they must trace the word with a different colored crayon.

Create a story. Students must use all of their spelling words to create a story.

Spelling scramble. Students must correctly unscramble all of their spelling words.

Newspaper spelling. Each week as part of their spelling practice, students must search a newspaper and highlight each spelling word they find.

The most efficient way for students to develop their spelling skills is to practice, practice, practice! Repetition is the key to achieving spelling accuracy.

Conclusions and prospects for further researches of direction. In conclusion, two important factors can be pointed out. The first one is that there are objective reasons to believe in the regularity and consistency of the English orthographic system. By raising our students' awareness of the existence of the multiple layers which characterize it – auditory, visual, morphological, semantic, etymological – we will make them realize that there is information available to help them conquer the English

spelling system.

Secondly, today spelling is no longer left to chance. The experts have agreed that «direct spelling instruction» is a must at all levels of EFL/ESL instruction. It should be done in an organized fashion and with logical progression.

REFERENCES

1. Canado M. L. P. Mission Possible // M. L. P. Canado / English Teaching professional. – 2004. – № 30. – p. 18–20.
2. Cramer R. Spelling, Research and Information / R. Cramer, J. Cipielewski. – New York: Scott Foresman, 1995. – 151 p.
3. Emery H. Eyes and Ears // H. Emery / English Teaching professional. – 2008. – №55. – P. 17–19.
4. Frith U. Cognitive Processes in Spelling / U. Frith – Academic Press, 1980. – 186 p.
5. Gairns R. Working with Words. A Guide to Teaching and Learning Vocabulary / R. Gairns, S. Radman. – Cambridge: CUP, 1986. – 212 p.
6. Waller Sh. The Spelling Dilemma // Sh. Waller / English Teaching professional. – 2002. – № 24. – P. 13–15.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ЛИСЕНКО Людмила Олександрівна – кандидат педагогічних наук, доцент, кафедри лінгводидактики та іноземних мов Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: іншомовна комунікативна культура, інноваційні методи навчання, комунікативна компетенція.

INFORMATION ABOUT AUTHOR

LYSENKO Liudmyla Oleksandrivna – Candidate of Pedagogical Sciences, Associated Professor of Linguodidactics and Foreign Languages Department Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State Pedagogical University.

Circle of scientific interests: foreign language communicative culture, innovative teaching methods, communicative competence.

Стаття надійшла до редакції 08. 02. 2019 р.

Рецензент – д.п.н. професор Шандрюк С. І.

УДК 678. 54. 89

ЛУКАШІВ Віталій Богданович –

кандидат педагогічних наук, начальник відділу контролю за особливо важливими об'єктами та системами протипожежного захисту центру забезпечення діяльності Управління ДСНС України у Кіровоградській області, e-mail: vitaliylukashiv@ukr.net

ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ДО САМОРОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЗВ'ЯЗКУ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Глобальні тенденції постійного збільшення інформаційного простору є приводом, щоб говорити про

необхідність формування нової інформаційної культури як ключового елементу загальної культури людства в цілому. Вона заснована на знанні інформаційного середовища, законів

його функціонування і здатності орієнтуватися в інформаційних потоках. Особливо гостро стоїть проблема формування інформаційної культури майбутніх фахівців зв'язку з урахуванням специфіки їх професійної підготовки та необхідності досягнення певного рівня підготовки. Сучасне інформаційне суспільство вимагає нового типу інженера – індивіду, здатного до професійного саморозвитку і критичного сприйняття зростаючого обсягу інформації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зарубіжні і вітчизняні дослідники А. Дистервег, І. Г. Песталоцці, К. Д. Ушинський, С. Т. Шацький та інші тривалий час вивчають проблему саморозвитку у педагогічній науці. Тема нашого дослідження в деякій мірі доповнює попередні дослідження і дозволяє більш глибоко розуміти проблему формування готовності до саморозвитку інформаційної культури саме у майбутніх фахівців в області комунікації.

Мета статті – теоретичне обґрунтування педагогічного процесу формування готовності майбутнього фахівця зв'язку до саморозвитку інформаційної культури.

Виклад основного матеріалу дослідження. Останнім часом все більший науковий інтерес представляє інформаційна культура і розглядається в різних аспектах (соціальному, юридичному, економічному, педагогічному, лінгвістичному, психологічному) і з позицій різних методологічних підходів (культурного, інформаційного, технічного тощо). Формування інформаційної культури студентів, в тому числі майбутніх фахівців зв'язку – гостре питання сучасної педагогіки.

Концептуальні засади інформаційної культури та її проблематику розглядають С. Г. Антонова, Н. В. Молоткова, Н. О. Сізнцева, А. Л. Сметанников, В. М. Щербина та ін. Науковці визначають сутність поняття «інформаційна культура» як сукупність принципів і механізмів, що забезпечують різні соціокультурні взаємодії. Зокрема, одна з відмінних рис інформаційної культури особистості С. Г. Антонова вважає, що розуміння сутності інформатизації та інформаційних процесів і їх ролі у соціальній та культурній діяльності, а також можливість на основі отриманих знань працювати з інформаційно-комп'ютерною технікою [3]. Проблеми розвитку інформаційної культури особистості висвітлюють Г. О. Голіцин, І. О. Завадський, О. П. Пунченко, В. М. Петров та ін. Дослідники вказують на необхідність формування інформаційної культури як суспільства в цілому, так і для кожної людини [6]. За словами О. П. Пунченка, «в сучасних

умовах глобалізації інформаційного простору, безперервного накопичення і розвитку нових знань та інформації, інтелектуалізація діяльності людини, вдосконалення техніки і технологій виникає потреба змін в системі освіти, переходу її на якісно новий рівень» [10, с. 78].

У своїх працях Г. А. Бейсенова, А. Е. Войсунський, І. С. Ладенко, В. П. Старжинський та інші показують деякі психологічні, педагогічні та методичні основи навчального процесу, що призводить до формування інформаційної культури. Як зазначає Г. А. Бейсенова, інформаційна культура є одним з найважливіших компонентів інтелектуальної культури фахівця [5].

Проте, незважаючи на велику кількість наукових робіт, які досліджують проблему формування інформаційної культури, практично не вивчається проблема готовності майбутніх фахівців зв'язку до саморозвитку інформаційної культури.

Аналіз педагогічної теорії і практики дозволив виявити деякі існуючі протиріччя в області дослідження:

- між постійно зростаючим потоком інформації, яка вивчається у вузі, є проблеми, пов'язані з її пошуком, умінням правильно обробити, переробити і неготовністю студентів вирішувати ці проблеми, орієнтуватися в інформаційних потоках, вміло використовувати отриману інформацію;

- між суттєвою потребою студентів – майбутніх фахівців зв'язку в саморозвитку інформаційної культури та відсутністю у них готовності до її саморозвитку;

- між актуальністю формування інформаційної культури і готовності до її саморозвитку в якості необхідного компонента загальної та професійно-педагогічної культури фахівця зв'язку та відсутністю теоретичної розробки контенту інформаційної культури і педагогічного процесу формування готовності до її саморозвитку майбутніх фахівців зв'язку;

- між новітніми вимогами до інформаційної культури майбутнього фахівця зв'язку (здатність отримання особистісної значення інформації, володіння різними типами і джерелами інформації, концептуально новий спосіб мислення, вміння критично оцінювати інформацію тощо) і недостатнім урахуванням даних вимог в процесі підготовки майбутніх фахівців зв'язку.

Ці протиріччя дозволили сформулювати проблему дослідження: як впровадити інформаційну культуру і прихильність до її саморозвитку в загальну і професійно-педагогічну культуру, а процес формування готовності до саморозвитку інформаційної культури – в процесі підготовки майбутніх фахівців зв'язку?

Особливості формування інформаційної культури фахівців зв'язку зумовлені за рахунок наступних чинників: загальна культура людства, національна культура (традиції, звичаї), субкультура певної освітньої установи, професійна культура. У сучасному освітньому просторі нова освітня парадигма забезпечує, в першу чергу, оновлення змісту навчання і виховання особистості. З точки зору зміни в формах і умовах освіти відповідно до нової освітньої парадигми, учитель виступає в якості організатора навчання творчої діяльності студентів, їхньої співпраці і в той же час – як партнер педагогічного спілкування [2]. Особливе значення це набуває в навчальному процесі з використанням інформаційних та інформаційно-комп'ютерних технологій, де творча діяльність студентів є ключем до успіху у навчанні. Навчання на цих принципах, спрямованих на пізнання особистістю свого місця в процесі творчого спількування, вимагає нетрадиційних методів його організації, вжиття необхідних організаційних заходів з їх постійним коригуванням і уточненням відповідно до появи нових інформаційних технологій. Сучасна освіта та інформаційні технології в корені відкидають односторонній технократизм. Суміш емоційних та логічних складових на основі комунікативного, співтворчого діалогу визначає нове бачення процесу навчання, в ході якого відбувається творча взаємодія всіх її членів. З точки зору інформаційного суспільства, існує потреба в суттєво іншому рівні психічного, творчого та інтелектуального розвитку особистості, яка навчається, заснованого на інноваційних інформаційних технологіях, що впливає на саму психофізіологічну природу кожної людини. Фахівці в області зв'язку в першу чергу підпадають під вплив інформаційно-технологічних потоків, що зумовлює формування їх особливо яскраво вираженої професійної (спеціальної) інформаційної культури. Використання засобів інформаційних та інформаційно-комп'ютерних технологій в навчанні фахівців в області зв'язку, як показує практика, дозволяє розкрити значний гуманітарний потенціал наукових дисциплін, що, в свою чергу, формує широкий світогляд, логічне та творче мислення студентів. Впровадження сучасних інформаційних технологій у процес навчання дає можливість суттєво підсилити зв'язок теоретичного змісту навчання із майбутньою практичною діяльністю фахівців зв'язку, що надає результатам навчання практичної значущості. В процесі навчання застосування інформаційних технологій набуває важливого значення у розв'язанні проблеми інтеграції навчальних предметів та диференціалізації

процесу навчання відповідно до здібностей, запитів та нахилів студентів, що свідчить про індивідуально орієнтований підхід у навчанні.

Однією з умов ефективності професійного становлення майбутнього фахівця зв'язку в сучасних умовах стає високий рівень розвитку інформаційної культури та готовність до її саморозвитку.

У дослідженні розглядається теза про те, що розвиток інформаційної культури майбутнього фахівця зв'язку продуктивний, якщо він здійснюється як процес, що самостійно формується, і пов'язаний із саморозвитком інформаційної культури. Аналіз різних теорій саморозвитку дав змогу скласти теоретичне розуміння процесу саморозвитку інформаційної культури та виявити його процесуальні характеристики: найважливішою передумовою виступає готовність до саморозвитку, а необхідною умовою – свідомий вибір, рушійною силою – протиріччя саморозвитку, в якості яких можуть бути інформаційні бар'єри педагогічної, навчальної і дослідної діяльності, механізми саморозвитку інформаційної культури є самооцінка інформаційної культури, саморегулювання такої діяльності, самовизначення в координатах високої інформаційної культури, самореалізація в інформаційній діяльності, самоактуалізація інформаційних здібностей, внаслідок саморозвитку інформаційної культури – кількісні та якісні зміни в особистості та інформаційної діяльності майбутнього фахівця зв'язку; засобом саморозвитку інформаційної культури виступає творча активність для вирішення конфліктів, подолання інформаційних бар'єрів педагогічної, навчальної та дослідницької діяльності. Особистісний розвиток інформаційної культури слід розуміти як правильне формулювання і вирішення педагогічних, психологічних, організаційних і предметних завдань по відношенню до себе і своєї інформаційної діяльності. Необхідна умова для самостійного розвитку інформаційної культури є прагненням до саморозвитку. Готовність до саморозвитку інформаційної культури майбутніх навчань фахівців зв'язку визначається як здатність до зосередженої рефлексивної діяльності, пов'язаної із розробкою і реалізацією якісних змін своєї особистості як носія інформаційної культури, корекцією інформаційної діяльності, подолання інформаційних бар'єрів, вдосконалення інформаційних знань і вмінь, моніторинг поточних подій і кореляція результатів з тенденціями розвитку інформаційної культури суспільства. Особливістю такої готовності є суперечливість: з одного боку, така готовність

– невід’ємна властивість студента, а з іншого боку – вона вимагає цілеспрямованого формування та є важливою професійною характеристикою сучасного фахівця зв’язку.

Проведений аналіз наукової літератури з проблеми сутності і змісту психологічної готовності дозволив визначити структуру готовності майбутнього фахівця зв’язку до саморозвитку своєї інформаційної культури. Ця структура включає в себе наступні компоненти, обрані на основі змісту інформаційної культури, а також структури навчальної, дослідницької та педагогічної діяльності майбутнього фахівця зв’язку:

– оперативно-діяльнісний – здатність до самооцінки нинішнього стану своєї інформаційної культури і співвіднесення її з поточним рівнем розвитку інформаційної культури суспільства в цілому, для встановлення відповідних цілей саморозвитку інформаційної культури, до проектування саморозвитку інформаційної культури, володіння різними інструментами, методами, технологією саморозвитку інформаційної культури;

– контрольно-перетворюючий – здатність до формування досвіду інформаційної діяльності, в тому числі його корекцію в процесі професійно-педагогічної, навчальної та дослідницької діяльності;

– мотиваційно-вольовий – мотивація саморозвитку інформаційної культури та її вдосконалення під час професійної підготовки, навчання та дослідної діяльності;

– інформаційно-змістовний – володіння системи знань про природу і структуру професійного саморозвитку, про сутність, зміст і функції інформаційної культури, про способи та методи самооцінки, саморозвитку інформаційної культури; знання їх особливостей, переваг і недоліків в якості носія інформаційної культури.

Результати оцінки компонентів готовності майбутніх фахівців зв’язку до саморозвитку інформаційної культури дозволили визначити структуру такої готовності, базові системоутворюючі і допоміжні компоненти. Під базовими слід розуміти такі компоненти готовності до саморозвитку інформаційної культури, низький рівень сформованості яких викликає низький рівень сформованості допоміжних компонентів. В якості базових виділено мотиваційно-вольові і операційно-діяльнісні компоненти, допоміжними виступають, відповідно, інформаційно-змістовний та контрольно-перетворюючий.

На основі розробленої структури готовності майбутнього фахівця зв’язку для саморозвитку інформаційної культури в дослідженні виділено критерії та показники її сформованості:

– рефлексивно-аналітичний критерій, показниками якого є наступні рефлексивні позиції: студент як суб’єкт інформаційної культури в дійсності, той, ким студент представляє себе в майбутньому в результаті в саморозвитку інформаційної культури, той, яким бачать його викладачі, що беруть участь у формуванні його інформаційної культури;

– ціннісно-мотиваційний критерій, показниками якого є адекватна самооцінка майбутнім фахівцем зв’язку свого потенціалу розвитку інформаційної культури та осмислення її важливого впливу на особистісний та професійний розвиток, прагнення до її постійного самовдосконалення;

– контрольно-коригувальний, індикаторами якого є здатність до самоорганізації, саморегулювання програми дій із самовдосконалення інформаційної культури, методи самостійної корекції володіння інформаційної культури;

– прогнозовано-перетворюючий, що передбачає професійне самовдосконалення відповідно до професіографічної структури інформаційної культури майбутнього фахівця зв’язку, показником якого є наявність у майбутнього фахівця зв’язку компонентів професіографічної структури інформаційної культури: пізнавальної, гуманістичної спрямованості, професійно значущих особистісних якостей, знань, навичок та вмій, фонових показників.

У дослідженні також визначено рівні готовності майбутнього фахівця зв’язку для самостійного розвитку інформаційної культури: репродуктивний (володіння відомими методами формування інформаційної культури), конструктивний (здатність здійснювати якісні зміни в його особистості як носія інформаційної культури, вносити зміни в інформаційну діяльність), продуктивний (здатність самопроектування і реалізації якісних змін його особистості як носія інформаційної культури, самопроектування і коригування інформаційної діяльності).

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. За результатами проведеного аналізу даного матеріалу можна зробити висновок про те, що підготовка майбутнього фахівця зв’язку як необхідний елемент повинна включати спеціально організований процес формування готовності майбутніх фахівців зв’язку до саморозвитку інформаційної культури.

Вказане включає в себе певну багатовимірність процесу навчання, його ускладненість, інтерактивність, до чого повинні бути готовими і педагог, і студент. Також, на кожному етапі практичної і теоретичної підготовки необхідно здійснювати

індивідуальний підхід до кожного студента. На нашу думку, велику частину досліджень в майбутньому слід присвятити пошуку оптимальних і продуктивних освітньо-інформаційних методологій і технологій, які б адекватно відтворювали і забезпечували формування готовності до саморозвитку майбутніх фахівців в кожній з конкретних областей під час навчального процесу, особливо для фахівців зв'язку, які взаємодіють безпосередньо з інформаційними методами і технологіями.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Андреев В. И. Педагогика творческого саморазвития. Инновационный курс. Книга 1. / В. И. Андреев. – Казань: Изд-во Казанского вуза, 1996. – 567 с.
 2. Аносов І. П. Сучасний освітній процес: антропологічний аспект: монографія / І. П. Аносов. – К., 2003. – 391 с.
 3. Антонова С. Г. Информация и информационная культура личности: Информационная культура личности: прошлое, настоящее, будущее / С. Г. Антонова. – [Международ. науч. конф.]. – Краснодар–Новороссийск, 1996. – С. 50–51.
 4. Аристова Л. П. Воспитание познавательной самостоятельности школьников в процессе обучения основам наук / Л. П. Аристова. – Казань, 1963. – 54 с.
 5. Бейсенова Г. Проблемы образовательного знания в диспозитиве культуры / Г. Бейсенова. – Алматы: Искандер. – 2005. – 456 с.

REFERENCES

1. Andreev, V. I. (1996). *Pedagogika tvorcheskogo samorazvitiya. Innovatsionny kurs. [Pedagogy of creative self-development. Innovative course]*. Kazan.
 2. Anosov, I. P. (2003). *Suchasnyi osvityni*

protse: antropohichnyi aspekt. [Modern educational process: anthropological aspect]. Kyiv.

3. Antonova, S. G. (1996). *Informatsiya i informatsionnaya kultura lichnosti: Informatsionnaya kultura lichnosti: proshloe, nastoyashchee, budushchee. [Information and personality's informational culture: Personality's informational culture: past, present, future]*. Krasnodar–Novorossiysk.
 4. Aristova, L. P. (1963). *Vospitanie poznatelnoy samostoyatelnoy shkolnikov v protsesse obucheniya osnovam nauk. [Education of cognitive independence of pupils in the process of learning the basics of sciences]*. Kazan.
 5. Beysenova, G. (2005). *Problemy obrazovatel'nogo znaniya v dispozitive kultury. [Problems of educational knowledge in the culture dispositive]*. Almaty.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ЛУКАШІВ Віталій Богданович – кандидат педагогічних наук, начальник відділу контролю за особливо важливими об'єктами та системами протипожежного захисту центру забезпечення діяльності Управління ДСНС України у Кіровоградській області
Наукові інтереси: дослідження процесу формування інформаційної культури.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

LUKASHIV Vitalii Bogdanovich – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD), Head of the Department of Objects of Especial Importance and Fire Protection Systems Control of Activity Provision Center of the Department of State Emergency Service of Ukraine in the Kirovohrad region.
Circle of scientific interests: research of information culture formation process.

*Стаття надійшла до редакції 18. 02. 2019 р.
 Рецензент – д.п.н. професор Садовий М. І.*

УДК 37.091.12.011 – 051:5

МАРТІН Аліна Миколаївна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри методик дошкільної та початкової освіти Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка e-mail: pednauk@gmail.com

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛЯ У ПРОЦЕСІ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ПРИРОДНИЧОЇ ОСВІТИ В ЗАКЛАДАХ З ІНКЛЮЗИВНОЮ ФОРМОЮ НАВЧАННЯ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Сьогодні одним із пріоритетних напрямів політики нашої держави є створення інклюзивного освітнього середовища. Кожна людина, незалежно від стану здоров'я, наявності фізичного чи

інтелектуального порушення, має право на одержання освіти, якість якої не різниться від якості освіти здорових людей.
 Мета Нової української школи – допомогти розкрити та розвинути таланти кожної дитини, в тому числі дітей з